

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegraful eșe de dōue ori pre septembra:
Duminică și Joișa. — Prenumeratiunea se
face în Sabiu la espeditoria foiei, pre afara la
z. r. poste cu bani zat'a prim scisori francate,
adresate către espeditura. Pretiul prenumera-
tunei pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. a.
ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 78.

ANULU XXIII.

Sabiu 214 Octombrie 1875.

tru celelalte părți ale Transilvaniei și pentru pro-
vinciile din Monarhia pre unu anu 8 fl. și era pre
o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. și terii
stărne pre anu 12 1/2 anu 6 fl.

Inseratele se plătesc pentru întâia óra
en 7 cr. și rul. pentru a doua óra cu 5 1/2, er.
si pentru a treia repetare cu 3 1/2, er. v. a.

Invitare de prenumeratiune

la

„Telegraful Român”

pre unu patrariu de anu (Octombrie-
Decembrie) alu anului 1875. — Pre-
tiul abonamentului pre 1/2 de anu e :

Pentru Sabiu 1 fl. 57 cr. v. a.

Pentru Monarchia au-
stro-ungurésca 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a și strai-
natate, 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu
intardia cu tramiterea prenumeratiunilor.

Adresele ne rugāmu a se scrie
curat, a se pune numai post'a
ultima, dara nu cāte dōue poste ul-
time, și in locu de epistole de
prenumeratiune recomandāmu on.
publ. avisurile postali, (**Posta-Utal-
vány. — Post-Anweisung.**) că
impreunate cu spese mai putine și că
mai sigure pentru inaintarea banilor
de prenumeratiune.

Cu nrulu presentu espira abona-
mentele de trei patrari de anu si
aziā dela 1 Octombrie incolo espedāmu
numai acelou p. t. dd. abonanti, cari au
ramis abonamentul.

Editur'a „Telegrafului Ro-
manu” in Sabiu.

Revista internă.

Delegatiunea ungurésca a discu-
tatu in siedinti'a dela 7 Octobre n. —
dupa cele formale — bugetul ministeriului de esterne. Fiindu ca in diu'a
aceea a pertractatu si delegatiunea austriaca bugetul acestui ministeriu
si nepotendu deci contele Andrassy fi
in ambele delegatiuni in acel'a-si tempu,
delegatiunea ungurésca a percursoru bu-
getul ministeriului de finacie, care
fu primitu in sensulu propunerei facuta de comissiunea reportatória. Se
suspende siedinti'a la 11 óre si la 12
óre venindu contele Andrassy se re-
deschide.

Referintele M. Falk ceteșce par-
tea generale a raportului si apoi iā
cuventulu pentru a relevā parerile co-
missiunei in acestu obiectu de atât'a
importantia.

Oratorulu arata, ca comissiunea
delegatiunei voindu a cunoșce spiritul
generalu ce domnesc in afac-
rile esterne nu potea sa se informeze
din colonele de cifre, dara nici din
cărtile rosii, cari au incetata a se mai
publică. Nu trebuie sa gelimu incet-
area acestor cărti, dara cu acést'a
oratorulu nu vrea sa dica ca delega-
tiunea nu e indreptatita a cere pre-
sentarea documentelor diplomatice.
Asta data inse interesele imperiului
se afla in mānile unui barbatu prob-
batu, care afla ca intre impregiurările
actuali nu este oportunu a face cu-
noscutu in tōte detaurile actele di-
plomatice. Nu e resonabilu a cere
deslusiri dela ministeriul de esterne
pre tempulu cāndu acest'a se afla in
medilocul actiunei, pentru ca acést'a
ar puté numai sa alterez cursulu
frescu alu operatiunei. Comissiunea
considerându aceste momente relevante
a ascultatu cu multa atentiune
enunciatiunile ministrului de esterne,
ea intielege si apreciēa deplinu in-
semnatarea loru, dara judecat'a re-

lativa la politic'a esterna si-o baséza
pre faptele cunoscute tuturoru si pre
necsuloru. Dōue intrebări a influ-
intiatu cu deosebire asupr'a comissiunei: I: Ce cere intre impregiurările
actuali interesulu patriei nōstre si alu
monarchiei? si II: intru cātu corespunde
actiunea ce se manifestă in fapte
pre terenulu politicei esterne? Aceste
intrebări suntu obiectulu părției ge-
nerali a raportului. In prim'a linia
relevāmu spiritulu de pace alu poli-
ticei esterne a Austro-Ungariei, pacea
e pentru noi o conditiune de viētia
in celu mai rigorosu sensu alu cu-
ventului, pentru ca fāra de dens'a de
o parte nu vomu poté scapă de lip-
sele financiali, iéra de alta parte nu
vomu poté deslegá problemele reformei
si fāra de aceste noi nu vomu
puté vorbi de o consolidare adeverata
a statului ungurescu.

S'a facutu imputarea pentru ce
comissiunea n'a atinsu in raportulu
seu aliant'a celor trei imperati. Acé-
st'a inse nu s'a facutu dōra din mo-
tivulu, ca nu amu sci apretiū in-
semnatarea acelei aliantie. Noi, con-
tinua oratorulu, care amu vediutu cātu
de siovatōrie au devenitu stările eu-
ropene dela spargerea pentarchiei, in
alu cărei locu n'a venitul altu sistemul
de aliantia, noi, cari de unu patrariu
de seculu cu pagub'a nōstra propria
am u cumperatu eperiint'a trista, ca
ce semnifica in Europ'a unu imperiu
isolat si fāra nice unu aliatu, noi,
cari ne aducem bine aminte cum la
ori-ce conflagratiune seriōsa in Eu-
rop'a monarchia austro-ungara a fostu
aceea, de care se vorbiā in prim'a li-
nie că despre unu obiectu de com-
pensiune, noi scim u mai bine că ori
care altulu sa apretiāmu dimensiunile
faptului, ca monarchia nōstra, fāra
de a detrage ce-va din raportele ei
cātra celelalte puteri europene, —
pote numi astadi pre cele dōue pu-
teri dela nordu aliatele sele. Valoreea
acestui faptu nu se micsoréza in ochii
nostru nice prin temerea, ca aici avemu
de lucru cu o noua editiune a alian-
tiei sante si urgisite, dara nice prin
ingrigirea ca acést'a aliantia tripla
nu aru sustiené prob'a intr'unu mo-
mentu criticu. S'a aliatu totu cele
trei puteri, dara asemanarea intre ali-
antia de acum si cea de atunci e nu-
mai esteriōra. Aliantia santa s'a spartu
prin tendintiele reactiunarie a poten-
rilor, cari pre atunci avēu unu ca-
racteru autocraticu, si prin temperatu-
ra ce domnia atunci in Europ'a. O
privire fugitiva preste Europ'a arata
ce schimbări radicali s'a petrecutu
de atunci incōce. Reinviera spiritului
ce a insuflitutu sant'a aliantia s'aru
manifesta prin aceea, ca noi n'am u fi aici.

A dō'a temere se va justificā
negresit u vreodata, pentru ca nice
o aliantia nu durēza in eternu. Este
inmanentu naturei aliantelor politice
de astadi, ca ele se inchēie numai
pentru óre cari scopuri concrete, cari
realisandu-se punu ipso facto capetu
alianciei pentru a face locu altoru
combinatiuni. Ele (aliancie) si-au
implinitu inse scopulu, déca puterile
respective au contribuitu prin o lu-
craje armonica la resolvirea unui
numeru mai mai mare séu mai micu
de cestiuni europene, nu prin ascuti-
siu sabiei, prin sacrificarea de mii
de vietii, prin distrugerea operelor
pacei, ci prin intielegere comuna. In
acestu sensu, in interesulu conservārei
pacēi europēne aliantia celor trei

puteri dela nordu a avutu unu efectu
bunu si sperāmu ca va avē si pre
venitoriu. Déca cu tōte aceste nu se
face amintire despre ea in rapportu,
caus'a este acést'a. O preconditiune
pentru activitatea salutară a parlamentarismului este respectarea com-
petentielor reciprōce, fara de care
parlamentarismulu devine o comedie
nedémna séu face sa stagneze masin'a
statului. Distingerea riguroasa intre
sferele legislative si executivei trebuie
sa se aplice si pre terenulu afacerilor
esterne.

Unu corpu legislativu pote de-
semnā principiile fundamentali, pre
cari doresce sa fia urmarite de poli-
tic'a esterna, dara alegerea cāliloru si
medilócelor trebuie concretiuta pot-
terei executive, ministrul responsabilu,
cārui trebuie sa i se lase mâna
libera. Din faptele ce ni stau inainte
scim u numai atātu, ca intre cele trei
puteri esista unu rapportu intimu; dara
cumca intre densele esistu negotiāri positive
relativu la cestiuni concrete, de ce felu suntu acele cestiuni si a-
ceste negotiāri, — despre acést'a nu
avemu cunoscintie detaiate, nu putem
sa avemu, si nici ca trebuie sa avemu,
cāci o critica asupr'a acestor cestiuni se
tiene de angustulu cercu alu celor
inaugurati dara nu de sfer'a parlamentului,
din natur'a lucrului. Corpurile parlamentarie dandu o dechiaratiune
aprobatória séu disprobatória asupr'a actiunei guvernului ia o parte
din responsabilitatea acestui a asupr'a
sea, dreptu aceea comissiunea voindu
sa iā in rapportulu seu numai obiecte
de acele, asupr'a cāroru voiesce sa
provocă o concluziune séu o manife-
stiune de cātra delegatiune, — a
ocolitut atingerea aliantiei celor trei
puteri dela nordu.

Relativu la partea rapportului, ce
tratéza afacerile orientali, oratorulu
dice, ca o neintielegere nu e posibila
in acést'a privintia. Numai o parere
este, contr'a cărei trebuie sa protesteze
oratorulu. Noi dicem, ca dupa
convictiunea nōstra monarchia austro-
ungara n're interesu, care pretinde o
schimbare a relatiunilor teritoriali
in orientulu invecinatu, ca adeca interesele
monarchie in directiunea a-
cést'a nu contradic cu datorintile ce
i le impunu tratatele internaționale.
Numai in apparenta coincidēza acést'a
cu acea politica orientale traditiunale
a Austriei, alu cărei principiu funda-
mentalul erā cu ori-ce pretiu sustine-
narea statului quo. Dara si aici ase-
menarea e numai esteriōra. Vechia
politica orientale a Austriei astadi nu
se mai pote continua, pentru ca ea
nu numai e pagubitória dara chiaru
impossibila. Pagubitória a fostu poli-
tic'a acést'a, intru cātu ea — pu-
nendu pondu numai pre cohesiunea
din afara a imperiului turcescu, ne-
suindu-se a o sustiené in modu arte-
fiosu — a impedecat u pre Turci'a
diecenie intregi de a face ce-va pen-
tru consolidarea interna a imperiului.
Nesunti'a acestui guvern nu mergea
intr'acolo a radică imperiulu la nivel'a
statelor europene si a multiemí po-
pōrele, ci numai a semená neincredere
continua intre puteri si a se impedecă
un'a pre alt'a si a nu sgudui credin-
tia, ca inviolabilitatea statului quo in
orientu e o dogma nealterabila a poli-
ticei europene, care trebuie sustie-
nuta chiaru si déca Turci'a nu va face
nimic'a pentru asigurarea esistintiei

sele. De unde au urmatu stările de-
sperate de astadi in orientu.

Imposibila e acést'a politica intre
impregiurările actuali, pentru ca acé-
st'a politica orientale, nu numai era
isolata, ci formă numai o parte din
aceea politica generale, care din punctul
de vedere alu principiului de sta-
bilitate se spaimantă de ori-ce reforma,
de ori-ce suflare liberale, de ori-ce
misiune spre independentia, dara voia
sa tuteleze in numele legitimitătiei în-
tręga Europ'a fiindu astadi conformu
principiului cu Ludovicu XVIII, māne
pentru Don Carlos si pentru altul
si care politica nu puté concede, că po-
potatiunea greu apesata a orientului sa
esecuteze aceea, ce puterile, fia din
temere de schimbare fia din neincre-
dere si gelosia reciproca, nu putura
esecută. Acést'a politica vechia a Au-
striei in totalitatea ei e de multu in-
gropata si ea nu-si va serbă invierea
nici in orientu.

Acesta suntu parerile comissiunei.
Austro-Ungari'a nare vre unu interesu
care sa contradica cu durarea statu-
lii turcescu, de acea doresce prospe-
rarea si consolidarea Turciei, dara
acest resultatu lu va obtiené Turci'a
numai prin sine insusi si nu prin altul
Guvernul austriacu pote ajutá
Portei cu sfatul, dara nu se pote
mestecă in cert'a ei interna cu suditii
sei, sub firm'a ecuilibrului euro-
penu, sub scutulu carei popōrele au
fostu atāt'a tempu private de dreptul
loru de a se determină pre sine,
dara nici din acelu punctu de vede-
re idealu care a datu nascere pane-
lenismului. Afacerile interne ale Tur-
ciei se decidu prin aceia cari suntu
nemidiocitu atinsi de ele. La tōta
intemplarea inse — ori cum voru cadé
discurile — un'a trebuie sa ceremu
dela guvernul austro-ungaru si acé-
st'a e: sa se puna stavila unor stări
ce neliniștescu in modu constantu frun-
tarie nōstre.

Comissiunea consemete cu politic'a
urmata de ministeriul de esterne si
crede, ca si in viitoru va sustā acestu
raportu intimu intre adeveratele inter-
rese ale monarchiei si intre politic'a
esterna. Partea generale a rapportului
e o manifestatiune de incredere cātra
conducatoriul actualu alu politicei
esterne si pre cum crede, o manife-
stiune motivata, pre care comisiunea
o recomenda in firm'a credintia, ca
pāna cāndu dictéza unu capu luminatul,
o inima patriotica politic'a esterna a
Austro Ungariei, acést'a incredere nu
va fi tradata.“

Dupa acést'a cuvantare applaudata
se discuta si resolva bugetul minis-
teriului de esterne.

Bancrotulu de statu alu Turciei.
Imperiul otomanu, putredu in
temeliele sele inca demultu, se apro-
pia de apunere. Guvernul sultanu-
lui a dechiarat la 7 Octobre n. a. c.
bancrotulu statului turcescu. Dejā cā-
tra capetulu lui Septembre strabatū
in publicu scirea, ca Turci'a se afla
in perplesitate de bani. In 15 Sep-
tembre, cassele statului erā gōle si
astfelii la 1 Octobre nu se potura
platī creditorilor statului interesele
pentru imprumuturile contrase. Dara
se contrase dela usurari unu nou im-
prumutu, de 25 milioane de fl. cu 18%,
care are a se replati in rate lunare
incependu dela 1 Octobre a. c. Per-
plesitatea momentana fu delaturata,

dara intrevenira alte obligaminte, precari nepotendu-le imprimi Subl. Pórtă se dechiară insolventa. O nota oficială a guvernului turcescă da de scire, că interesele după datoria de statu a Turciei se voru esolvă în tempu de 5 ani numai pre jumetate și că creditorii statului turcescă primescă pentru ceea-lalta jumetate a intereselor loru obligatiuni de 5%, cari se voru rescumperă în 5 ani. Sarcină intereselor Turciei face pre anu in suma rotunda 150 milioane, din cari se plătesc deci numai 75 milioane. Aceste obligatiuni inse au numai valoarea unor promisiuni găle și voru inmulti numai numerulu acelor harthii cari servesc colectantilor de rarități.

Presentămu aici posturile principale ale datoriei de statu ce a contrasă Turciă. Financiele Turciei dela 1854 incóce mergu totu spre reu. Turciă a contrasă la 1854 trei milioane punti sterl. in Londră la Dent Palmer et Comp. cu cursulu de 80; 1855 cinci milioane punti, garantate de Anglia si Francia, in Parisu la Rothschild cu 4% si cu cursulu 102%; 1858 cinci milioane, garantate prin vămile din Constantinopole, in Londră la Dent, Palmer et Comp. cu cursu de 76 si 6%; 1860 nu mai putienu decătu 101.860 bucati obligatiuni pr. 500 fr. cu cursu de 53% cu 6%, garantate prin vămi si diverse diecimi, in Parisu la Mirès; 1862 400,000 bucati obligatiuni pr. 500 fr. cu c. 68 si cu 6%, garantate prin monopolulu sărei, tabacului si alu timbrelor, la Deveaux et Comp. in Londră; 1863 300,000 bucati obligatiuni per 500 fr. cu 6% si cursulu 72, garantate prin dările indirecte la bancă otomana in Londră si Parisu; de asemenea 1864—100,000 bucati obligatiuni pr. 500 fr. cu cursulu 68 si 6%, totu la acăstă firma; 1865 patru-dieci milioane punti turcesci (Medjides) asiā numită datoria „generale“, la Erlanger et Comp. in Parisu cu cursulu de 50 si 5% (11 punti turcesci facu aprōpe 100 fl. in argintu.)

Cu aceste sume inse nu s'a terminat inca seriă imprumutelor, pentru că de căndu de la acăstă sumă nu mai putienu decătu 300,000 obligatiuni per 500 fr. cu cursu de 66 si 6% la bancă otomana in Parisu si Londonu, cari avéu se fia asigurate prin venitulu dela turmele de oi in Rumeia, dela băile de arama si prin unele contributiuni si-

rice; 1868 s'a datu cu 83 si 6% biletă tesaurariali, cari s'a solvitu in cei 5 ani urmatori; 1869 s'a emittu 1,111,111 obligatiuni à 500 fr. cu cursu de 54 si 6%, cari avéu se fia garantate prin diverse venituri. De astă-data fungă că bancariu comptorul d'Escompte. In anulu urmatoriu s'a inceputu imprumuturile pentru drumurile ferate, 1.980,000 biletă de premie in pretiulu de 500 fr. nominalu, cari erau hypotecate pre drumuri si afara de premie mai suportă inca 3%; emisiunea a urmatu cu cursulu de 45. 1871 Turciă contrase iéra dela Dent, Palmer et Comp. 5.700,000 p. sterl. cu 68 si 6%, garantate prin tributulu turcescă, in 1872 — 11,126,200 p. st. la bancă austro-ottomana in Constantinopole si creditul generalu otomanu cu cursu de 98%, si 9%. O garantia speciale nu s'a datu, pôte ca nu mai eră ce se pemnoră. Dara dejă in anulu urmatoriu se contrasera iéra 27.777,780 p. la bancă otomana in Constantinopolu, care imprumutu s'a emittu cu cursulu de 58% si cu 6%.

In 21 ani s'a contrasă dara cinci-spre-dieci imprumuturi si la 1 Ianuariu 1874 detoriă de statu consolidata a Turciei se urcă la 4 miliarde, iéra detoriă flotanta la 300 milioane franci. Prin legea din 20 Sept. 1874 fu autorisatu ministrulu de finanțe a imprumută 1000 milioane franci, spre a amortisă datoriele flotante. O parte din acăstă miliarda s'a emittu dejă cu 42% pentru o suta. Asiā dara datoriă de statu a Turciei face acum mai multu de 5 miliarde franci (= 2 miliarde florini val. aust.) si in parlamentulu englesu s'a afirmatu si dovedit u cifre ca déca Turciă plătesc interesele si amortisatiunea, ii mai remanu circa 100 milioane fr. (= 40 mil. fior. v. a.) pentru spesele statului. Cam acăstă suma remane si Ungarie din bugetulu netto spre acooperarea cerintelor administratiuni.

Daună ce suferu creditorii Turciei prin declararea de insolventia, nu se marginesc numai la interese ci si la replatirile capitalului ce cadu in cei 5 ani urmatori, si n. rate de armotisatiune se plate, numai pre diuometate in bani găt precăndu pentru ceealalta dă. Se dă nouă papire de oblige.

Turciă e sediile de sine, ca nu va alege pentru creditorii sei ominosulu

nume de bancrotu alu statului. Ea decăndu e primita in familiă statelor europene si-a insusitu apucaturile artei financiali moderne. Si in Turciă se sciu manuă de visele: regularea bugetului restabilirea ecuibrului, si acoollo se sciu grupă in modu insielatoriu cifrele bugetului si se desvolta nisce esposeuri financiali stralucite, asiā incănu nu remanu in dererul nice unui falsificatoriu de deficitu. Dreptu aceea si mesură cea mai nouă financiale se face sub firmă stralucita „a restabilirei ecuibrului.“

Efectele acestei declaratiuni nu se potu calculă deplinu, se anuncie numai, ca cursulu datorielor de statu consolidate ale Turciei a scadiu dela 37%, la 33 pre căndu in anulu trecutu la 1 Octobre eră 51. Se pare ca Anglia, care totu deună a proveditu pre omulu bolnavu cu bani, s'a curatit u de obligatiunile turcescăi altimtrea nu se pôte explică in drasnelă lui „Times“, care declară ca Turciă prosperă prin usiurarea financiilor ce si-a facutu, o afirmatiune ce contradice faptelor reali astu-feliu cătu ne vine a crede, ca foia e cumpărata. Deocamdata Turciă numai capeta bani si astufeliu i se gata medilöcele de a combate pre insurgenti. Bancrotul declarat u la 7 Octobre in Constantinopole este inceputulu sfersitului imperiului otomanu.

Caletoriă imperatului Wilhelm in Italiă s'a anuntiatu dilele acestea in modu positivu. Scirile atătu din Berlinu cătu si din Milau confirmă acăstă importanta nuvela. Acăstă calatorie, de mai multe ori amânata din cauza sanatăției Majestaticei Sele Imperatului, se va efectua pre la jumatea lunei Octobre la Milau, unde Majestatea Sea Regele Victoru Emanuelu, insotit de principale ereditarii si de tōta familiă regala, va merge la gara spre a primi pre augustulu caletorioru.

De si Imperatulu Wilhelm a mai facutu deja o escursiune obositore in cāmpulu de manevre si la revista flotei germane la care a presidat, cu tōte acestea „Majestatea Sea, dice oficiosa „Provinzial-Corespondez“, s'a decisu sa realizeze dorintă ce avea de mai multu timpu de a intorci in Italiă Regelui Victoru Emanuelu visita ce acestu suveran ii facuse la Berlinu.“

in midilocu eră unu focu mare si ei impregiuru. Nicolae se pune numai de o parte lângă unu siosiu, si ce vede lângă focu? unu omu micu, cu mâni mici, stă lângă verus'o si lu totu inboldea; acăstă strigă din gluga: mei Ioane, nu me mai imboldi si lasame se dormu, pâna se trediesce Ioanu si-i dîce: „déca io-su de partea astalalta de focu si nu-ti facu nimică!“

Nicolae eră mai inlemnitu, dara vediendu, ca se trediesce frates'o,

prinde curagiu, si striga, cătu pôte:

ho! mă, eata draculu. — Apoi le spune tōta intemplarea.

Ei inse au inceputu, a ride iéra si nu vrea sa-lu crăda.

„Dieu nu e lucru curatul, lu intrepruse unulu din noi, frecăndu-si mânila. Eu pare ca totu tremuru.“

„Dara inca sa fi fostu tu in coliba?“ dise altulu.

„Ei! dara lasati-me sa spunu, adause vorbitoriulu, ori apoi mai bine tacu, déca nu aveti voia sa ascultati.“

„S'audim, s'audim!“

„Acum sa te duci acasa, sa siedi cu mamă, ca-i numai singura, dise Ioanu. Niculae fără nici o temă se iá se duce. Cătu intra in casa, trediesce pre muma-sea, care si pună ce-va de mancare. Elu s'asiedià pre lavitia lângă focu, iéra muma-sea cu furcă se pune pe vétra. Numai odata, rap! se deschide usi'a si zupu! in lavitia. Elu cugeta, ca pôte a lasat-o deschisa si-o isbesce ventulu. Se duce

Imperatulu Germaniei va fi insotit in calatorie la Milau de către principale de Bismarck si feld-mareșalul Moltke, ceea ce va da acesei caletorii si unu caracteru politicu, astu-feliu după cum dorea oficiosă „l'Italia.“

In alti timpi, cându animositatile erau atătu de inflacarate intre francesi si germani, o visita a Regelui Italiei la Berlinu si o contravisita a Imperatului Germaniei la Milau aru fi produsu o sensatiune forte neplacuta in Francia si aru fi preocupat multa spiritele politice.

Asta-di inse acăstă visisa a Imperatului Wilhelm in Italiă nu pôte fi considerata de cătu că o intarire a dispositiunei puterilor mari pentru menținerea păcii si ecuibrului european si că adesiunea a Italiei la acel concertu pacificu stabilitu inca dela 1872 intre Germania, Rusia si Austria, numite puterile dela nordu, concertu pre care „l'Italia“ ilu numia cu dreptu cuventu „lig'a pacii“, si pre care evenimentele belicose din Turciă nu'l putura desbină séu tiri in vultorea conflagratiunei ce ispită orientulu Europei.

Organulu oficiosu alu Rusiei, „le Nord“, vorbesce in sensu asiguratoru si placutu despre acăstă calatorie a Imperatului Germaniei in Italiă unde astăpta pre acelui mare suveran atătea ovatiuni din partea tutulor italienilor si mai alesu din partea librarilor, cari recomanda multu aliantă cu Germania.

Cuvintele cu care se esprima organulu rusu au semnificarea si greutatea loru, si de aceea credem ca e bine a-le pune testualu in vederea lectorilor nostri.

Eata cum se esprima „Le Nord“ dela 1 Octombrie:

Intâlnirea Imperatului Vilhelm cu regele Victoru Emanuelu va intărī si mai multu legaturele care unesc adi tōte puterile continentalu in termă dorintia de a se mentine pacea, si a cărei tărie a fostu supusa de currendu la o incercare decisiva; complicatiunile ce s'a produs in orientu, fără a compromite in nimicu linistea generala a Europei, au demonstrat caracterulu seriosu si importantia intelegerii pacifice a guvernelor, basata pre aliantă celor trei imperati. Acum cătu-va tempu, o intrevedere intre suveranii Germania

d-ta esti sfatosu si bunu de minciuni.

„Dice ca in satulu... — nu mi mai aducu aminte in care — a facutu o muiere unu copilu; a dău di, numai decătu, a inceputu a veni unu tauru in tōte serile diu capulu satului, pâna la pôrtă unde facuse muierea copilulu. Lu vedeu toti ómenii. Aici strigă apoi de trei ori „tietia Annica.“ Luá apoi carulu din midloculu siurei si-lu rapedià in gradina pâna dă zupu in gardu. Apoi scotea tōte afara din casa si scrantiené usi'a din tietini. Astă se intemplă intr'o séra, că intr'altă. Ómenii nu erau linișiti de feliu. Au chiamat pe pop'a sa le facă slujba, dara n'au ajutat nimicu. Preotulu si tramite odata pre fecioru sa dörma la casă omului, dara cum ajungu cu astă acasa, eră séra, dau se intre pe pôrtă, inse nu potu se intre de locu in curte, ca in pôrtă eră unu bradu asiā de mare, de luă tōta vedere. Se intorcă iéra la pop'a, de ii spunu, ca ce a vediutu. A dău di se duce preotulu face sfestania, cetește psalmi si tamaiéza preste totu loculu. Feciorulu remane aici. Dupa ce inseréza audu unu mugitu, trănește pôrtă si usile casei, altă nimicu. Dupa mediul noptiei se ia feciorulu preotului sa se duca acasa. Ese prin fundulu gradinei unde trebuia se trăca o punte. Căndu ajunge aci esise apă din alvia pentru ploaia-se preste nōpte. Dă, se trăca preste punte, dara pre mediloculu puntiei,

EGISIORA.

Suvenir.

(Urmare.)

Nu demultu eră in Naseudu unu omu, lu chiamă Nicolau Popu. Pre acăstă, spunea elu, căndu eră de 19 ani, l'a tramisu muma-sea cu de mancare la fratele seu, care eră dusu sa pasca boii preste nōpte. Cum iesse din satu, spre partea unde este astadi Trădamulu, unu satu jidovescu, unde se vendu totu feliulu de marfuri ovreeschi, atunci nu eră nici o casa, aude numai inaintea sea: tiupu, tiupu, fără sa văda ce-va. Intr'aceea ajunge la frates'o, cu care mai eră si unu veru alu lui. Le spune, ce i s'a intemplatu, dara ei incepu a-lu ride. Scii tu ce Nicolae, dicu acăstă cātră elu după ce mancara, tu te du si pasce boii, si căndu s'oru culcă, te culca lângă „Cendă“ si-i apuca cōd'a in mâna, că sa te poti tredi căndu se scăla elu, ca-su inventati pre holde si elu merge totu-deună inainte.

Se duce elu si stă, cătu stă, pâna se satură boii, si căndu se culca ei, se culca si elu si-si infasiura cōd'a lui „Cendă“ pre lângă mâna, si adorme lângă elu. Căndu-i odata se radica toti boii, că intiepati, sare si elu inse nu vede nimică. Dupa aceea se trage cātră coliba, unde durmiau frates'o cu verulu seu. Aceştia erau in coliba,

si o inchide. Rapu si a dău' ora si a trăi' ora. Pâna ia securea se duce in tenda si striga, cine-i acolo, sa intre in casa, căci altcum 'lu taiu totu bucati. Inse nu-i respunde nime si intra iéra in casa. In podu intr'aceea pe capriori, incepe a strigă o găină si deodata cade mōrta in midiloculu tindei. Aude apoi unu susuru si pre sub stresina tiesieindu grauntie de curuzu. Muma-sea se speră. Asiā petrecu pâna in diua. Căndu iesu afara afla găină mōrta. Ei, dara elu iesse cu ciuru 'n mâna sa adune grauntiele, dara de unde? grauntie nicairi, că in palma.

„Ucida-lu crucea!“ response cu totii.

„Dara ascultati că mai patitul un'a. Nu multu după aceea s'a dusu sér'a la dragutia. Sciti cam asiā cum se ducu si flacăi acăstă, — numai de nu s'aru superă pre mine, — facandu-i-se sete a cerutu sa bea; din intemplare apă se gătă-se din coffa (bota). Asiā se ducu cu făta cu totu la fantâna in curte că sa aduca de acolo. Căndu se reintorcu, eata le stă inainte o mammila de omu si nu-i lasa sa trăca. Intr'aceea ei 'si facu cruce, mammila pierde deodata si nu mai vedu pre nime.“

„Ei! acum sa ve spunu en un'a,“ dise altulu ce stă d'o parte, numai s'o credeti, déca nu mai bine nu vi-o spunu.“

„Spune, spune, scimu noi, ca si

nie si Italiei aru fi potutu, cu cuventu său fără cuventu, sa se interprete că unu semnu de neincrédere cătra o mare tiéra vecina (Franci'a); relatiile mai multu său mai pucinu incordate ce esistau intre Franci'a si Germania la epoc'a pre candu fu vorb'a pentru prim'a óra de o caletorie a imperatului Vilhelmu in Itali'a aru fi potutu justificá pâna la óre-care punctu aceea supositiune. Acum inse, acea ipotesa trebuie cu totulu inlaturata. Rapórtele amicale ce s'au stabilitu intre Germania si Franci'a că si intre acésta tiéra si Itali'a, gratie unei politice exteriore intielépta si luminata a cabinetului din Versailles ridica vizórei visite dela Milau ori ce caracteru ecuivocu; ele voru probá lumei intregi in modu lamurit, ca aceea visita nu are altu scopu decât de a adaogá o noua pétra la edificiul pacii ce s'a inaltiatu sub auspiciile inchiegerii pacifice a celor trei imperati, si la adaptostulu cárnia Europ'a pôte sperá ca si va aflá unu repausu durabile." "Press'a."

Societatea academica romana.

Siedint'a din 5 Septembre. 1875.

Membrii presenti: A. Treb. Laurianu, Anastasiu Fetu, G. Sionu, I. C. Massimu, I. Caragiani, Nic. Ionescu, P. S. Aurelianu, V. A. Ureche, G. Baritiu, V. Babesiu.

Se da lectura processului verbalu alu siedintiei precedente si se adopta.

D. Caragiani aratându, ca a tradusu operele lui Homer, cere permisiunea a da lectura unei parti din Odissea. Cântulu alu VI se asculta cu destulu interesu.

Societatea apoi, impartita in comisiuni, se occupa de lucrările sale respective.

Siedint'a se ridica la 5 óre post-meridiane.

Presedinte A. Treb. Laurianu.

Siedint'a din 6 Septembre 1875.

Membrii presenti: Dr. Anastasiu Fetu, A. Treb. Laurianu I. C. Massimu, Nic. Ionescu, G. Sion, I. Caragiani, V. Babesiu, C. Baritiu, P. S. Aurelianu.

Se da lectura processului verbale alu siedintiei precedente si se adopta. D. presedinte comunica, ca s'au primi dôue exemplaria din patimile junelui Werther de Goethe, tradusa

erá incolacitu unu sierpe, radicatu in susu, câtu unu porcoletiu de feru; capulu i se vedé bine. Feciorulu 'si face cruce si sierpele se face nevediutu.

Taurulu n'a mersu mai multu la muiere, care a si murit dupa dôue septamani.

Acum sa ve mai spunu eu o intemplare, ce amu audit'o despre unu smeiu, dise celu dintaiu, si incepù numai decât.

"In Odorheiulu Simleului, cu vr'o cinci ani inainte de ast'a, erau la o móra mai multi ómeni, dara la focu in casutia, erá unulu din Chimitnicu, unu padurariu, si unu alu treilea, óre cine. Povestindu un'a si alt'a, "ómeni buni! óre ce se fia," intréba padurariulu, "eu vedu in tóta nóptea cá unu sulu de focu, trecendu preste padure si slobodiendu-se in Santulu (satu)? "Scii ce?," dice celu din Chimitnicu de-i plantá cutietulu cu mâna drépta ja calcâiulu piciorului stângu cându va trece preste padure sululu acel'a eu ti-dau o juninca." Bine, facu contractu, punu degetulu mai multe marturii si a dóu'a di se duce padurariulu prin padure pâna la unu copaciul borosu, unde se tragea totu-déun'a de plóia. Aici face focu, cinéza si panadesce pâna cătra unsprediece césuri. Atunci eata ball'a de fulgeru iéra trece preste padure. Elu atunci si apuca cutietulu si lu implanta la calcâiulu piciorului stangu. Sululu de odata nu se mai vede; in minutul acel'a vede inaintea sea o mammila,

de d. Vermont, donate bibliotecei societătiei. Se primesce cu multiamire.

D. Caragiani arata, ca si-a terminat reportul asupr'a manuscrisului de traducerea din Plutarchu. Conferint'a asculta reportul, carele in conclusiunile sale, propune a se intorce manuscrisulu traducatorului cându se va cere, si se decide a se supune societătiei cându va fi in plinu (An. 1).

D. Massimu cetește reportul asupr'a manuscriselor de traducere din Titu Liviu carele conchide a propune respingerea loru si publicarea unui nou concursu pentru anulu viitoriu 1876. Se decide a se supune societătiei si acestu reportu, că celu precedentu.

D. Babesiu ofera pentru biblioteca societătiei unu exemplar din o charta noua ce reprezinta Bosni'a si Estiegovin'a. Se primescu cu multiamire.

Siedint'a se redica la 5 si jumetate óre post-meridiane, anuntandu-se cea viitorie pentru diu'a de 9 Septembre, urmându dôue serbatori in acestu interval de timpu.

Presedinte A. Treb. Laurianu.

Reportul sectiunei filologice asupr'a manuscrisului din Plutarchu.

Domniloru membri! Esaminandu-se de sectiunea filologica manuscrisul de traductiunea lui Plutarchu venit la concursu, subsrisulu insarcinatu că reportorul vinu a ve aduce la cunoștinția mai întâi, ca acestu manuscrisul a venit unu anu dupa espirarea terminului concursului fizicatu de societate. Cu tóte acestea, de si societatea n'a ficsatu unu altu terminu, sectiunea filologica a credutu, ca aseminea lucrare aru fi bine venita pentru societate, de aceea a si procesu la esaminarea ei. Dupa o minutiósa cercetare sectiunea a constatat, ca traducatorul cunoscere bine limb'a elina si prin traductiunea sa probéza, ca este in stare a interpretá pre autoru in limb'a româna; cu tóte acestea se vede, ca in ceea ce privesce alegerea terminelor si structur'a fraselor nu s'a conformat indicatiunilor facute de societate in casuri analóge. De aceea sectiunea filologica este de parere, că manuscrisul se se intorce traducatorul anonim si se se publice din nou concursu, la alu căruia terminu se spera, ca elu insusi va reve-

câtu e padurea de mare. A mai immurmritu. Mei Tódere! ce ai tu cu mine? nu-mi poti dà pace? dice mammil'a, se scii, ca de nu-mi dai pace ti-vou rade o palma, si atunci e vai de tine. Acum te iertu! cu ast'a s'a facutu nevediutu. Omulu incremenise acolo, si nu se potu miscá de locu. Diminéti'a lu cauta muierea in tóte părțile, in urma lui afă lângă borta, dara nu se pôte intielege cu elu, aduce carulu si astu-feliu lu duce pâna acasa. Ací intrebuintiéza pre preotu si pre doctoru si abia dupa patru septamani 'si vine cum se cade in ori. Atunci spuse totu ce i s'a intemplatu si 'si luâ juninc'a.

Mai tardiu i-a mai datu odata buna séra, si a vorbitu cu smeului asián din aeru, dara nu i-a facutu nimicu.

Dupa trei ani a murit in Santulu o baba betrana, ómenii diceau ca la ast'a aru fi amblatu smeulu."

Audiendu acestea, toti stâmu ghemuiti si ne uitâmu cându unulu la altulu, cându la povestitorulu Ioanu, care stâc unu erou inaintea nóstira:

Erá tardiu, si amu fi statu si mai multu, pentru ca Ioanu chiaru incepuse sa spuna o istoria ce se intemplă cu parintele din satu, cându 'lu intrerupse unii, cá sa lasâmu pâna pe mâne séra, si pâna atunci sa-si mai adune mentiunile.

Asia ne-amu despartit.

(Va urmá.)

dé lucrarea si o va prezenta din nou perfectionata, mai alesu, ca chiaru in stare actuala are destule merite.

Reportorul, I. Caragiani.
Septembre 6. 1875.

Manifestul datu consulilor de insurgenți.

"Onorabili trimisi ai Europei."

Eata 4 secole de candu crestinii Hertiegovinei, raialele miserabile si demne de mila, suntu afundate in doliu si in tristare. Ne mai putendu suportá tirani'a, barbaria, furi'a persecutóre, violentie si sistemulu de apesare a Turcilor, tóte raialele s'au sculatu anulu acesta si au luat armele spre a probá in fine, in secolulu alu 19-a alu luminelor, Europei civilisate, ca e o rusine pentru Europ'a intréga sa se permita barbariei turcesci de a legá pre nenorocit'a populatiune slava a Hertiegovinei si a o mantineea in ignorantia.

D-loru, amu aflatu ca puterile vi-au trimis spre a ve dâ séma de miseri'a nóstra si de motivulu ce ne a pusu armele in mâna. Ei bine, era adeveratele motive:

"1. Sa incepemu dela ag'a. Nenorocitulu micu cultivatoriu ce ea in arenda din mânila agalei o bucată de pamant este tienutu a o cultivá si a o dâ jumetate agalei. Déra agao viséza pre tieranu, ceea ce se intempla de 3 sau 4 ori pre anu, vine cu toti ómenii sei, si tieranulu e tienutu a hraní pre ag'a, pre ómenii si caii sei, fără de care e batutu si aruncat in inchisore.

"2. In imperiulu turcu se arenádeza djim'a; déra arendasii se intielegu cu impiegatii statului spre a cere de 10 ori mai multu de câtu prescrie legea. Raialele mai întâi n'au decât se platésca; mai in urma n'au decât sa se plângă,

"3. Raialele suntu tienute apoi a platí impositulu; haraciulu, pesul'a si askari'a (contributiuni personale si fonciare taxe militara).

"4. Numerarea animalelor se face din tempi imemoriali in modulu celu mai ini. Turcii facu numerarea; ei descarca conreligionarii loru, déru sermaniloii ea restini le numera 30 animale cându, 10, cá sa dea ei agalei ce i este. Inaintea cui se plângu crestini inaintea valiului? Cine e judeicatoriulu loru? Valiulu.

"5. Déca unu crestinu este tradusu inaintea justitiei de unu turcu, crestinulu 'si perde procesulu, déca n'are 2 martori turci, si pre deasupr'a tergului e aruncat la inchisore.

"6. Turcii intrebuintiéza violentia spre a isbuti sa ne rapescă femeile si fetele, si le fortéza a se converti la islamismu.

"7. Déca unu crestinu are nenorocirea de a depune inaintea justitiei contr'a unui turcu, e siguru ca nu mai are 3 dile de traitu.

"8. Turcii au in oróre pre persoanele nóstre bisericesci, bisericile, clopotele, icónele săntiloru; ei le insulta si le injuriéza in publicu.

"9. Platim u unu tributu sultanului si suportámu diferite sarcine considerabile; dara in schimbul nu ni se da de locu educatiune, n'avemu scóle, si déca vre-unulu dintre noi aru cere, aru fi aruncat in data in inchisore, si aru platí cu capulu au-daci'a sea.

"10. Este vr'o podvédă de facutu pre càile sultanului, raiau'a este obligata a se departá de cas'a sea la 5 si 6 dile de mersu, si de a munci 8 dile fără pâne, fără plata. Turcii din contra suntu liberi.

"11. Este trebuintia de cai pentru transportarea de bucate pentru trupele turcesci; iute zapci (gendarmi turci) sosescu in satele nóstre, se gasduesc mai întâi de tierani si a dôu'a di iau ómeni si cai la distanție

de 15—20 dile de mersu, fără sa dea nici hrana, nici plata.

"12. Cum amu puté noi capetá deplina dreptate dela tribunale turcesci din momentulu cându ele suntu compuse dintr'unu óre-care numeru de turci selbacei si numai din doi crestini, cari suntu siliti sa subscrive mórtea chiaru a crestinilor celor mai onesti.

"13. Déca unu bietu crestinu e cerutu spre a face o podvédă cu calulu seu si elu se scuséza ca lucrările sele nu-i permitu a se departá său ca are vre-unu bolnavu in casa, in data sosescu gendarmulu, care-lu bate, 'lu lasa fórte adesea pe jumetate mortu, si adesea 'lu maltretéza pâna cându urmá mórtea.

"14. Déca unu turcu se plange inaintea unui tribunalu, judecat'a se face iute. Déca din contra unu crestinu intentéza procesu, va acceptá judecat'a pâna la finea lumei, afara numai déca nu cumpera pre judeicatori cu sume mai mari decât valórea objectului in litigiu.

"15. Sub guvernulu turcu nu este sigurantia.

"16. Déca agau'a viné sa te véda, se grabesc mai inainte de tóte a blastemá contr'a crucii, santiloru, altarului, bisericiei, etc.

"17. Cându turcii incep acte de violentia, nu mai cunoscse mesura. Astfelui Ismail-Ag'a-Siarici, care face parte din tribunalulu de Stolatiu, a silitu intr'o dî pre nenorocitele raiale a desecá in profitulu seu laculu de Kuzatu. Elu facea sa se credea ca raialele lucrau la càiile publice, si nu dedu unu gologanu pentru munc'a loru legratorilor. Apoi nu numai elu procedéza in acestu modu; turcii facu toti astfelii

"18. La guvernulu turcu nu este probitate, caci impiegatii au unu tratament fórte micu, si necesitatea ii impinge a comite totu feliulu de acte nelegale si de violentia.

"19. Turcii au tóte facilitătile spre a condamná in modu nelegalu pre raiale; procesulu se face in limb'a turca; raialele n'o intielegu, si turcii lucrázasi decidu dupa bunulu loru placu.

"20. O mlastina de lângă Vard'a Glavic'a si Glavic'a Kozaric'a erá a tieranilor dimprejur. Locuitorii o desecasera si cultivasera. Venira turcii Mui Ag'a Mehemetbasic. Mul'a Ali Mehemetbasic, Ahmet Ag'a Mehemetbasic, Dervis Ag'a Grebo, Ali Beg Basanic, Memis ag'a Ciber si mehemet Uscovlic. Ei au cuprinsu acestu terenul de 4 mii acre.

Dloru, Europ'a a facutu pâna astazi multe revolutiuni; a datu de pre tronu multi regi, principi si imperatori animati cu sentimente nobile si crestine, si pâna astazi, in acestu secolu de civilisatiune, aveti in asia innalta stima pre acestu barbaru turcu! Dloru, nu putem si nici voim a trai sub biciulu turcu. Suntemu ómeni si nu animale.

Déca nu ne poteti dà ajutoriu, nu puteti nici a ne sili se ne intorcem in slavia. Refusam de a crede de aci inainte in promisiunile turcelor, si cătu pentru intrevirea ce ne oferiti, suntemu convinsi ca pre lângă turci nu pretiuesce nici cătu o căja de fasola.

Ceea ce voim este libertatea, libertatea adeverata, deplina si intréga. Nu vomu cadé din nou viui in mânila turcelor.

Metcovici. 13 Septembre 1875."

Cetim u in "Press'a":

Primariul municipiului Iasi, d. N. Ganea a luat initiativa spre a face la 1 Octombrie, dia'u decapitarei nemuritoriului domnului G. Ghic'a o serbare funebra si comemorativa.

Dupa program'a ce s'a publicat in "Curierulu de Iasi," si pre care o reproducem u mai la vale, va oficiá in biseric'a sănsei mitropolii clerulu

cu prea s. s. mitropolitulu Moldovei si Sucevei, invitându-se sa asiste functionării, consiliulu comunalu, corpulu profesoralu si primarii comunelor urbane.

Dupa seversirea ceremoniei religiose, se va face o procesiune, dela biserică la pét'r'a comemorativa, redicata de consiliulu comunalu pre mormentulu sacru alu patriotului domn Gr. Ghic'a, unde se voru face rugaciuni pentru săntirea petrei si amintirea acelui durerosu evenimentu istoricu petrecutu acum 100 de ani s'au mai esactu la 1777.

Ori-care română veneréza cu respectu si piosie memor'a acelui domn martiru care si-a datu viéti'a pentru aperarea drepturilor si integritatea Moldovei.

Municipiu din Iasi, inspirat de nisice asemenea sentimente pióse si nationale, a luat initiativ'a si a formatu o programa pentru serbarea funebra si pomenirea ce va avea locu in sănt'a metropolie din Iasi la 1 Octombrie.

Ori-cine intielege ca aci nu e vorba de atiatiarea pasiunilor politice ni ci de manifestări contr'a vre-unei puteri vecine ori contr'a guvernului.

Cu tóte acestea vedemu cu parere de reu ca ispit'a dela diavoli 'si vîra cód'a in tóte. Ispititorii si speculatorii cu cele sânte nu lipsira si cu acésta ocasiune a infiltrá veninulu pasiunilor loru de clíca si a esplorá si acésta pomenire religioasa si nationale. Astu-feliu „Románulu“ de adi si códile séle, publicându program'a municipiului din Iasi, o comentéza si inveninéza cu pasianile séle politice. „Románulu“ nu se multimesce cu atacurile ce scrisese contr'a Austriei, ci lovesce din chiaru seninu si in guvernulu română de adi si in amicii sei politici.

In loculu veracității istorice, sentimentelor profunde, demnităției si linistei sufletesci, cuvenita in o asemenea ceremonie piósa si solemnă, cei dela „Románulu“ aducu pasiunile loru meschine de partidu, atacandu guvernulu si pre toti amicii lui, că cum ei nu aru p români.

Program'a

pentru serbarea funebra ce au avutu locu in diu'a de 1 Octomvre anulu curentu, in amintirea Domnitorului Moldovei Grigoriu Ghic'a, ucis in Beilicu in aceiasi di la anulu 1777.

I. In diu'a de 1 Octomvre, la 12 óre, Eminent'a Sea Metropolitulu Moldovei si Sucevei, impreuna cu inaltulu cleru, va binevoi a seversi in biserică sânte Metropolii o panachida religioasa, la care suntu rugati sa asiste toti functionarii civili si militari, clerulu, corpulu profesoralu, consiliulu comunalu si totu publiculu in tienuta de doliu.

II. Toti primarii comunelor urbane din tiéra voru fi asemenea invitati sa asiste la acésta solemnitate de doliu natuinalu.

III. Dupa seversirea ceremoniei religiose, intregu cortegiulu, cu Eminent'a Sea Metropolitulu Moldovei in capu si in sunetulu musicei, care va executá unu marsiu funebri, va merge in procesiune la pét'r'a comemorativa, radicata de consiliulu comunalu pre mormentulu Domnitorului Grigorie Ghic'a, unde se voru face rugaciunile cuvenite pentru sfintirea pietrei.

IV. Dupa sfintirea pietrei, subsemnatulu primaru va rostí unu discursu in amintirea faptelor repausatului Domnu.

V. Se va impartí apoi pâne si carne la seraci.

Primaru, N. Gane.

Câtra reveritorii nemuritorului Dr. de med. Simeone Ramontiai.

Natiunile din ce-su mai culte, de acea suntu cu recunoscinta mai mare câtra acel mari fii, acel destinti si binemeritati barbati ai loru, a căroru viéti intréga nu fu alt'a, decâtunu continuu sacrificiu pre altariulu bunastărei si inflorirei natiunali. Si cu totu dreptulu. Căci recunoscint'a cătra barbatii sei binefacatori si meritosi e pentru unu poporu nu numai actu de detorintia, ci totu-odata actu de necesitate vitale; e asiá dicendu unu simbure fecundu aruncatu in agrulu fragedu si primitoriu alu animelor generatiunei urmatörie, carele acolo va sa se descepte si sa se produca cu tempu insutite asemenei binefaceri si alte virtuti fericitorie pre sém'a respectivului poporu.

Noi romanii erediram cu viéti'a si sangele impreuna dela strabuni virutea recunoscintie, si amesuratu stralucitelor esemplu de gratitudine, ce le invetiaramu dela densii, nu suntemu indatinati a uitá nice de binefacerii nostri privati, cu atâtua mai putinu de cei natiunali si patriotici. Noi tienemu minte binefaceria. Dara acésta recunoscintia prea adese o pastramu numai in internulu nostru, că o gema ascunsa in pamantu, fără a-i dă publica, serbatorésca expresiune pre cătu necesarie, pre atâtua si folositória.

Credemu a convení cu opiniunea generale a publicului nostru, căndu dicem, ca asiá nu e bine. Asiá nu mai pote merge. Nu se pote, fără a pecatu chiaru contr'a intereselor noastre bine precepute, se tacemu si mai departe in privint'a acésta si se nu documentâmu serbatoresce inaintea lui Ddieu si a ómenilor, inaintea lumei straine si a generatiunilor rom. venitóre etern'a nostra recunoscintia cătra marii nostri barbati binefaceri; inaintea lumei straine, ca vediendu sa se convinga, ca desastrele si impilările din trecutu nu fura nici căndu in stare se stinga din sinulu poporului nostru schintea virtutilor sublimi, promteti'a de a sacrificá pentru binele comunu, insufletirea pentru totu ce e nobilu si frumosu; iera inaintea posteritatei romane, că maretiele modele ale atâtoru mari barbati si ale faptelor loru generóse sa-i aduca necontentu aminte detorint'a sacra, de a pasi in urm'a vertutiosilor predecesori si dupa putintia inca a-i intrece prin asemenea fapte virtuoase.

Pre temeiulu atâtoru convingeri, despartientulu cerc. X. alu Asoc. rom. trans. pentru literat. si cultur'a poporului rom. in adunarea sea generală tienuta in 25 Oct. a. tr. la Berchiasiu decise, că pre calea colectei se ridice unui mare fiu alu natiuniei noastre in loculu nascerei lui, Someșian (Szamosfalva) lângă Clusiu, unu monumentu vediutu, dupa ce in anumele noastre ii pastramu dejă, si romanimea intréga va pastrá totu-déun'a memor'a-i cu profunda veneratiune si pietate.

Avemu óre se spunemu, ca acestu mare fiu alu natiuniei romane e nemuritorulu Dr. Simeone Ramontiai? Trebuie óre se spunemu cui-va, cine a fostu, ce a facutu pentru poporulu rom. si ce folose mari a adusu prin ast'a insesi patriei noastre comuni doctoriulu Sim. Ramontiai? A vré se enumerâmu salutarile cosecintie ale maretiei sele fapte aru fi a cară apa in mare. Vorbescă acea grandiosa fundatiune de 54,000 fl. conv. adi prin economia conscientiose crescuta pâna la 100,000 fl. Predice-i laudele acel preste 40 teneri rom. căti pre fia-care anu numai si numai cu ajutoriulu stipendiilor ramontiane si potu continua studiile pre la institutele din patria si strainatate. Ateste meritulu nemortale a lui S. Ramontiai acea pré insegnata parte a intelegerintie rom. cis-

carpatine, carea fără fundatiunea lui abia de se puté vre-odata avenită la trépt'a sociale, pre care se afla de presinte spre binele, mandri'a si sprigintirea natiunii romane. Da, natiunea romana tangiá de cadiuta in ignorantia; n'avé lamina. Veni medicul providentiale Ramontiai si se adoperă a-i redá inainte de tóte lumin'a ochilor, posibilitandu-i formarea unei intelegerintie, iera prin ast'a reinsanatoare, intarirea si reinviarea perfecta.

Natiunea intréga, speramu dreptu acea, va concure cu obolulu seu la monumentulu redicandu intru onórea demnului seu fiu; dara speramu cu deschilinire, ca fostii stipendisti ramontiani voru semti in sufletu si placutulu obligamentu, de a ajutá eternarea memoriei scumpului loru binefaceriu. Subscrisulu comitetu, cătra care suntu a se adresá ofertele marimóse (in Clusiu, Koloszvár), nu va lipsi din parte-si a ratiociná pre calea diuarielor cu tóta esactitatea despre totu dinariulu incursu, iera la tempulu seu a comunicá spre opinare publica modalitatea si planulu monumentului cum si diu'a redicărei lui festive.

Prin onorarea mecenatiloru si altoru barbati mari ai sei o natiune se onóra pre sine insasi in ochii lumei. Fia, că natiunea româna se stórcă si cu acésta ocasiune unu atare testmoniu de cultura si vitalitate din partea gîntiloru colocuitóre! Fia că concursulu tuturor se facilite redicarea unui monumentu demn de marele fiu român si marele patriotu, care monumentu si celoru mai departate generatiuni se spuna zelulu romanimei actuali si nesuntia ei de a-si crea in totu modulu si in butulu tuturor ostaculelor unu mai bunu si mai ferice venitoriu!*

Din siedint'a, tienuta de comitetu despartientulu cerc. X. alu „Asoc. rom. trans.“ in Clusiu la 18 Iuliu 1875.

Dr. Gregoriu Silasi, direct. despartiem; Demetriu Popu, actuariu; Leontinu Popu, casariu; Aleșandru Lazaru, membru de comitetu; Ladislau Vaida, m. de comitetu; Gabriele Popu, m. de comitetu; Basiliu Răsiescu, m. de comitetu; Victoriu Piposiu, m. de comitetu.

Varietăți.

* * Diferitis. Ból'a acésta au inceputu a pretinde victimele ei in Fagarasiu.

* * Cum se intrebuintează de unii ómeni cuvintele straine, respective cuvintele moderne ne arata o fóia din Breslau in urmatórea conversatiune interesanta: „Ce mai faci dómna S.?“ Fórte multiamimiu de intrebare dómna M., tocmai am cumparat o villa, in carea voiu locui eu fi'a mea. Din nainte avemu o reverénda (veranda) si dinapoi unu babilonu (pavilion). Dela etajieriu primula alu doilea te urci pre scâri lavendel de marmoru barbaricu. Acolo si-a intogmitu fi'a mea, carea e buna pictorésa o artilleria, de unde vedem in fia-care diminézia pre domnii oficeri destilându pre dinaintea nostra. Trebuie sa-ti spunu ca fi'a mea patimesse de unu costumu intreruptu de nervi, pentru care lucru me dusei la unu profesor. Dara intipuescti! căndu sosiramu la drumulu de feru

*) Nu voim sa detragemu nimenu nici'a din meritele ce le are. Ni se pare inse ca noi totusi suntemu pré nemarginiti in tacsarea barbatilor nostri. Noi n'avemu nici'a mai de a dôu'a mâna, fără totu mare. Óre déca s'aru intemplá sa avemu si noi odata unu Caesare, unu Napoleonu, unu Pliniu și unu Humboldt, unu Seveca și unu Kant, Cartesiu etc. ce amu dice despre ei? căndu noi despre barbati minorum gentium amu disu totu ce se pote dice despre unu omu.

Red.

carier'a era inchisa, paragrafulu trasu si vomitivulu a inceputu sa lucre. Am luat o trasura dara ce se vedi căndu sosiramu la profesor, era numai mediu de esistentia acasa, carele indata ni-a disu: „Me rogu dómna poftiti de siedeti in foiletonu, dlu profesorul numai decâtua va stá la desinfecțiunea dvóstra.“ Asiá a si fostu si cum a venit dlu profesorul a disu: Dómna! fi'a dvóstra patimesce de afectatiune catedralica in gâleju. Amu plătitu si ne amu dusu acasa. Pre drumu ne întâlnim cu nepotulu meu, elu e, dómna, unu volumen mare si promovéza in tóte dilele pre strad'a S.... — Elu ne dise sa remâneu aci si sa mergem la teatru. Ne amu induplecatu si amu luat o loge de processiune, unde mi amu perduto portepelu. Intemplarea acésta trebuia sa o punu in gazete si sa platescu si pretiulu insurecțiunei.“ —

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei gr. orient. S.-Copalnicu protopresbiteratul Ceatei de piétra in sensulu ordinatiunei consistoriale dto 4 Sept. a. c. Nr. 2372 prin acésta se scrie concursu pâna la 26 Oct. a. c. st. v.

Fmolumentele suntu:

1. Portiunea canonica 2 jug. 600 fl. fenati si aratoriu.
2. Dela 40 familii 1 ferdela de cucuruazu sfarmitu.
3. Dela 60 familii 1 ferdela de cucuruazu nesfarmitu si căte c dî de lucru.

Folosirea cimiteriului si a ingropărei. Stola statorita de sinodulu protopop. din an. 1872, care tóte computate in bani dau unu venit de 309 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au a-si adresá concursele loru pâna la terminulu prefigut la subsrisulu.

Carpenisiu in 24 Sept. 1875.

In contilegere cu comitetulu parochialu.

Ioanu Siovrea,
adm. protop.

Concursu.

Devenindu vacanta parochia gr. or. din Petroseni cu filiele: Delgea si Banitia, — in protopopiatulu Hatiegului, — se scrie prin acésta concursu cu terminulu pâna in 26 Octombrie st. v. a. c.

Emolumentele suntu:

- a) Cortelu naturalu;
- b) Dela 140 fumuri căte 1 fl. 40 cr. v. a.
- c) Stolele indatinate atâtua dela poporani — stabili de ací (140 fumuri) cătu si dela licatorii dela minele de carbuni de religiunea nostra.

Tóte aceste emoluminte computate la olala dau unu venit că de 500 fl. v. a.

Doritorii de a competă la acésta parochia, — binevoiésea, a-si asterne concursele loru bine instruite la subsrisulu, pâna la terminulu susu amintitui.

Hatiegu in 24 Septembrie 1875.

In contilegere cu comitetulu parochialu.

Ioanu Ratiu,
protopopu.

(1-3)

Nr. 232—1875.

Concursu.

Pre bas'a bugetului preliminatu pre 1875/6 de adunarea gener. a Asociatiunei transilvane, tienuta la Reghinulu sasescu in 29—30 Augustu a. c. c. sub Nr. prot. XXXVI se publica prin acésta concursu:

1. La dôue stipendie de căte 60 fl. v. a. pentru doi ascultatori de pedagogia de ambele confesiuni romane.

Terminulu concursului se defige pre 25 Octobre c. n. 1875.

Concurrentii la amintitele stipendie au sa-si tramita incóce concursele loru pâna la terminulu indigitatu, provediute cu atestatul de hotezu, de purtare morale si dili-gintia, cum si cu testimoniu scol. celu putinu de II clase gimnasiali absolvitie.

(3-3)